

USA:

Ekonomiska argument för förebyggande vård inte alltid hållbara

Förebyggande vård – inklusive vaccinationsprogram, mammografi och rabatter för medlemsskap i motionshallar – har länge marknadsförts av försäkringsbolag och HMOs som både god medicin för patienten och ett sätt att hålla vårdkostnaderna nere. Nya rön visar dock att det ekonomiska argumentet inte alltid håller streck.

Anledningen till att ekonomiska argument inte håller är att en tidig diagnos av t ex hög kolesterolhalt och HIV kräver ständig medicinering för resten av en patients liv. Utdragen sjukhusvård skjuts ofta endast på framtiden. Resultatet är att de totala vårdkostnaderna kan stiga.

Medicinering för att kontrollera kolesterolnivån kan i USA kosta 1 000 dollar, 7 500 kronor, årligen. Nya läkemedel som inte botar men väl bromsar HIVs utveckling kostar uppemot tio gånger så mycket.

Riktade insatser effektiva

Studier vid Group Health, en HMO i Seattle, visar att program för att få rökare att lägga tobaken åt sidan samt regelbunden mammografi kan vara kostnadseffektiva, särskilt om de riktas till grupper där vinsterna maximeras. Så minskas de annars astronomiska riskerna för hjärnblödningar och hjärtsjukdomar om en diabetiker slutar röka.

Läkaren Neal Sofian, som ledde studierna, medger att många förebyggande åtgärder inte kan motiveras utifrån ekonomiska argument. Men han påpekar att de ändå kan vara av värde och tar ett exempel från akutvården.

– Vi hör aldrig någon fråga om vinsterna med en hjärt-lungtransplantation. Den utförs inte för att spara pengar utan därför att det är rätt att utföra den.

Anledningen till att den förebyggande vården diskuterar mer i ekonomiska termer är att den förespråkats av HMOs just som en sparåtgärd. »Satsningar på preventiv vård är en hörnsten i vår bransch på grund av de fantastiska vinster de erbjuder», heter det i US Helathcares årsrapport.

Även om det vore sant, är det fråga om besparingar på så lång sikt att investera på aktiemarknaden måhända inte har tålamod att vänta på avkast-

ningen av dessa program. Och experter ifrågasätter om det ens på sikt finns besparingar att hämta. Ta till exempel program för att få patienter att sluta röka. Medan riskerna för cancer, hjärt- och lungsjukdomar minskar, ökar de möjligheten att nå en hög ålder med dess komplexa medicinska vårdkrav.

– Om ett företag ser över vad som ger avkastning på kapitalet så betalar sig vaccinationsprogram. Ansträngningar att få gravida kvinnor att sluta röka är sannolikt också kostnadseffektiva. Men det är allt, säger läkaren David Plocher, vid konsultfirman Ernst and Young som också studerat frågan.

Experter framhåller att de medicinska argumenten ser helt annorlunda ut än de ekonomiska. Och även de ekonomiska övervägandena skiljer sig åt om de stude-

ras ur vårdbolagens perspektiv, eller ur till exempel en arbetsgivares synvinkel.

En arbetsgivare riskerar att förlora en värdefull medarbetare under dennes produktivaste år, och drar på sig extra kostnader i antal sjukdagar och i medarbetarens frekventa rökpauser. I det perspektivet kan det vara intressant med rökavvänjning, även ur ekonomisk synvinkel.

Det är en anledning till att det nu ofta är HMOs marknadsavdelningar – snarare än dess finansansvariga – som understryker tillgängligheten av preventivvård. I valet mellan olika försäkringsalternativ är det alltså ett tungt vägande skäl. Och när arbetsgivaren betalar gruppförsäkring är det ofta ett absolut krav.

Leif Bergström
frilansjournalist, New York

Linköping arrangerar riksstämma för studenter

Nu har de medicinestuderande fått en egen medicinsk riksstämma. Det är Hälsouniversitetet i Linköping som arrangerar stämman och syftet är bl a att öka studenternas vetenskapliga förhållningssätt till medicinska fakta.

7 och 8 maj arrangerades i Linköping Sveriges första medicinska riksstämma för studenter på grundutbildningen. Initiativtagare var prodekanus vid Hälsouniversitetet, Johnny Ludvigsson.

– Vi vill med stämman stimulera studenternas forskningsintresse och vetenskapliga förhållningssätt.

– De forskningsrapporter som studenternas arbete mynnar ut i hamnar normalt i en hylla, eller i bästa fall i någon publikation, men utan att diskuteras ordentligt. Med stämman lyfter vi fram dessa arbeten, säger Johnny Ludvigsson.

Vid den första stämman presenterades enbart forskning som utförts av studerande vid Hälsouniversitetet i Linköping. Muntliga presentationer varvades med en posterutställning och bland alla de ämnen som togs upp fanns HIV-patienters psykiska behov, ryggvärk, antibiotikaval vid lunginflammation och östrogenterapi.

Tre framstående forskare hade bjudits in som föreläsare: professor Olle Stendahl, Linköping, som föreläste om forskningsprioriteringar, professor Sven Britton, Karolinska institutet, föreläste om lepra och HIV-forskning och professor Anders Björklund, Lunds universitet, föreläste om forskning rörande celltransplantation och genterapi vid Parkinsons sjukdom.

Öka det kritiska synsättet

Forskningsintresset är redan relativt stort bland medicine studerande, vilket inte minst antalet ansökningar till de forskningsförberedande kurserna visar.

Prodekanus Johnny Ludvigsson menar dock att läkarutbildningen fortfarande ligger efter många andra längre universitetsutbildningar ifråga om möjligheter till fördjupningsarbeten.

– Vi vill att det vetenskapligt kritiska synsättet ska vara ett allmänt synsätt bland dem på grundutbildningen. Och även om vi har obligatoriska fördjupningsarbeten är kraven ofta högre vid andra fakulteter på t ex längre uppsatser. Stämman är ett led i att öka det kritiska förhållningssättet, säger Johnny Ludvigsson.

Den medicinska riksstämman för studenter i Linköping ska enligt planerna vara årligen återkommande.

Peter Örn